

C. G. Drewsová: Tisíc dokonalých tónů

Z anglického originálu *A Thousand Perfect Notes* (The Watts Publishing Group, 2018) přeložila Runka Žaludová. Vydalo Nakladatelství Slovart v edici #BOOKLAB v Praze roku 2019. Redakce Markéta Tomášová. Editor Jan Pavel. Produkce Dana Klimová.

Vydávají seriáloví vrazi vibrace? Píší indie kapely texty na trávu a vodku?

Jsou překlady, jejichž nedokonalost začne vyvstávat až při srovnání s originálním zněním. Překlad Runky Žaludové k nim nepatří. Knihu *Tisíc dokonalých tónů* lze otevřít prakticky kdekoli, a narazíte na překladatelskou perlu. Ing. Kozel a spol. to sice ještě nejsou, ale nemají k tomu daleko. Nedokonalosti překladu zarazily dokonce i čtenáře na Instagramu, kteří špatný překlad většinou neodhalí, ba ho někdy dokonce pochválí. I oni si ovšem všimli, nakolik z českého textu trčí anglický slovosled a fráze. Prokázali tak větší soudnost než redaktorka, editor a „produkční“ (?) z nakladatelství Slovart, kteří jsou uvedeni v tiráži.

Tisíc dokonalých tónů přitom rozhodně není nijak komplikovaný text. Kniha spíše než na jazyce stojí na svém tématu: středoškolák Beck trpí v područí násilnické matky, která ze syna chce mít klavírního virtuosa, jelikož sama se této dráhy pro nemoc musela vzdát. Za každou domnělou nedokonalost syna psychicky i fyzicky týrá a on se jí nedokáže vzepřít, dokud se ve škole neobjeví nová spolužačka Augusta.

Citovat všechny topornosti, významové posuny a nepřirozené obraty by bylo nadlouho. Obyčejně překladatelské chyby dělím do okruhů, ale tady je všechno. Vypadla jedna věta. Překladatelka nepoužívá slovesa ve správném vidu, nadužívá přivlastňovacích zájmen, kopíruje anglický slovosled, nechápe anglickou gramatiku, což vede k opravdu nesmyslným významovým posunům, nechápe hovorové výrazy a idiomy. I ten překlep se tu najde! Víceméně všechny příklady jsou z jedenácté kapitoly. Uvádím tedy jen to nejhorší, jinak bych ji musela přepsat skoro celou.

RŽ: Augusta (a někdo jako Beck?) dostala za provedení úkolu A.

Orig: August (and sort of Beck?) gets an A on the paper.

Lépe: Augusta (a tak trochu i Beck?) dostala z úkolu jedničku.

RŽ: Beck nikdy neměl tak vysokou známku.

ORIG: Beck's never scored so high.

Lépe: Takhle dobrou známku Beck ještě nedostal.

RŽ: Cestou domů chce být Augusta oslavována.

ORIG: On the walk home, August demands celebration.

Lépe: Cestou domů se Augusta dožaduje oslav.

RŽ: „Není to tak, že bys *ty* nic neudělal,“ řekne, „ale já potřebuju blahopřání.“

ORIG: ‘It’s not like you did anything,’ she says, ‘but I need congratulating.’

Lépe: „Ne že bys nějak přispěl,“ řekne, „ale někdo mi přece musí poblahopřát.“

RŽ: Nařídila Beckovi, aby tvrdě cvičil, s temným „jinak“ visícím ve vzduchu, než odešla.

ORIG: She commands Beck to practise hard, with the “or else” lingering in the air before she goes.

Lépe třeba: Než odejde, nařídí Beckovi, ať pořádně cvičí, a ve vzduchu se vznáší nevyslovené „jinak si mě nepřej“.

RŽ: Není to kvůli Augustě. Je to kvůli – kvůli – že... / Augusta. Kdokoli.

Orig: It’s not because of August. It’s because – because – of – / August. Whatever.

Není to kvůli Augustě. Je to kvůli... kvůli... no... / Augustě. To je fuk.

RŽ: Beckovo srdce koktavě poskočí

ORIG: Beck’s heart gives a stuttering leap

Lépe: Beckovi se div nezastaví srdce.

RŽ: S víkendovou svobodou oblékání vypadá jako úplně jiný člověk.

ORIG: With weekend clothing freedom, she looks like a different person.

Lépe: O víkendu si může nosit, co se jí zachce, takže vypadá jako úplně jiný člověk.

RŽ: „Ale chuť záleží na tobě, ne?“

ORIG: ‚But the flavour grows on you, right?‘

Správně: Ale ta chuť má něco do sebe, vid’?

RŽ: „Víš, že se neočekává, že v dortu bude zelenina?“ / „Ach sklapni. Půjdeme na večeři.“

ORIG: ‘Did you know cake isn’t supposed to have vegetables in it?’ / ‘Oh shut up. Come over for dinner.’

Lépe třeba: „Vědělas, že v dortech by neměla být zelenina?“ / „Ale kuš (kušuj). Zajdeš k nám na večeři.“

RŽ: „Jsi spokojený s mým slovním vyjádřením, mistře techniku?“

ORIG: Satisfied with my wording, Mister Technical?

Lépe třeba: Teď už jsem to formulovala správně, pane Doslovný?

RŽ: Můžeš se o tom přesvědčit.

ORIG: I think you can be convinced.

Lépe: Podle mě se necháš přemluvit.

RŽ: On je... / Trapný. Se svým životem, s Maestrem, se svou slabostí.

ORIG: He's— / Embarrassed. Of his life, of the Maestro, of his weakness.

Lépe: Prostě se... / Stydí. Za svůj život, za Maestra, za svou slabost.

RŽ: „Nebude to žádný školní večírek. Musíme se ujistit, že si sníš svou zeleninu. Dokonce tě bezpečně doprovodím domů, aby tě nedostali zlí chlapi.“

ORIG: 'It doesn't have to be a school night. We'll make sure you eat your vegetables. I'll even walk you safely home so the bad guys don't get you.'

Lépe: Kdyby jí vadilo, že druhý den vstáváš do školy, šlo by to třeba o víkend. Dohlídnete na to, že si sníš zeleninu. Dokonce tě doprovodím domů, aby tě náhodou někdo nepřepadl / aby tě nedostal nějaký padouch.

RŽ: jeden papír oznámkovaný na A

ORIG: one A-scored paper

Lépe: jedna jednička z referátu / domácího úkolu / projektu / eseje (podle toho, co přesně měli za úkol odevzdat)

RŽ: Cítí se sebevědomě

ORIG: He feels self-conscious

Správně: Cítí se rozpačitě

RŽ: Ale byl to on. On měl něco

ORIG: But this was his. He had something

Lépe: Jenže tohle bylo jeho. Něco mu patřilo

RŽ: Nejdřív byl náš vztah jako Válka a mír. Teď je to Rozum a cit.

ORIG: At first our relationship was War and Peace. Now it's Sense and Sensibility.

Správně: Vojna a mír...

RŽ: „Jak překvapující,“ řekne.

ORIG: 'How surprising,' she says.

Lépe třeba: „No teda,“ řekne. / „To je ale překvapení,“ řekne.

RŽ: „Ale když se dostanete přes jeho vibrace seriálového vraha, je to jen roztomilé štěně.“

ORIG: 'But once you get past his serial killer vibe, he's just an adorable puppy.'

Lépe třeba: Ale brzo zjistíte, že jako sériový vrah jenom působí a ve skutečnosti je prostě plyšáček.

RŽ: Protože teď zrovna máme dva a dvanáct [psů] vevnitř.

ORIG: Because there are two or twelve inside at any given time.

Správně třeba: My totiž doma vždycky máme aspoň dva nebo dvanáct psů.

RŽ: V plesových šatech se šperky kolem krku byste nikdy neřekli, že je tu něco... rozbitého v této ženě.

ORIG: In a ball gown with jewels at her throat, you'd never know there is something ... broken about this woman.

Lépe: Když má na sobě plesovou róbu a kolem krku šperky, nikdy byste neuhodli, že je nějak... rozbitá.

RŽ: „Čeká ho velmi náročné vystoupení, jak jsem řekla, takže na to budu myslet.“

ORIG: 'He's facing a very taxing performance, as I said, so I will think on it.'

Správně: Jak jsem řekla, čeká ho dost náročné vystoupení, takže si to ještě rozmyslím.

RŽ: Beck za sebou zavře dveře a zaboří ruce do vlasů. Snaží se, aby nedýchal rychle. / „Bezva, Becku,“ řekne Augusta, „setkání s tvou matkou nebylo pro mě tak traumatické. Chceš se posadit?“

ORIG: Beck shuts the door behind him and digs his hands through his hair. He's trying not to hyperventilate. / 'Wow, Beck,' August says. 'Meeting your mum wasn't that traumatic for me. Do you want to sit down?'

Lépe: Beck za sebou zavře dveře a zaboří si ruce do vlasů. Snaží se ukočírovat zrychlený dech. / „Fíha, Becku,“ řekne Augusta, „zas takové trauma ze setkání s tvou mámou nemám. Nechceš si sednout?“

RŽ: „Máš to nějak popletené, dítě. [To mu říká stejně stará spolužačka, pozn. AD] Ale ty jsi taky na mě přilepený a super hrozná matka mě nerozbrečí.“

ORIG: 'You're messed up, kid. But, you're also stuck with me, and a super-scary mum isn't going to send me screaming.'

Lépe: Ty jsi teda pako. Ale holt mě máš prostě jednou na krku, takže mě nějaká strašidelňácká matka jen tak nevyděsí.

RŽ: Vypadají na idioty, kteří píší texty na trávu a vodku.

ORIG: They sound like idiots who compose lyrics out of weed and vodka.

Lépe třeba: To budou nějakí pitomci, kterým písničky píše tráva s vodkou

Ze zvědavosti jsem problematické pasáže zadala do strojového překladače Deepl. Výsledné obraty sice nejsou stylisticky vytríbené, ale význam Deepl ve většině případů trefil správně.

Sečteno podtrženo, „lidský“ překlad *Tisíce dokonalých tónů* vykazuje kromě tisíce dokonalých chyb dva hlavní problémy: 1. překladatelka neumí anglicky a 2. překladatelka neumí česky. Je tenhle posudek drsný? Ano. Ale Runka Žaludová není žádná začátečnice a tenhle překlad není nepovedená výjimka mezi jinak dobře odvedenou prací. V Databázi knih je u jejího jména uvedeno 39 knih, z nichž tak polovinu přeložila pro nakladatelství Slovart. Podle komentářů tamtéž nebude žádná sláva ani jeden z nich. Když si toho všimli čtenáři, proč si toho tolik let nevšimli nakladatelští pracovníci? Jasný kandidát na Skřípec: pro překladatelku i pro nakladatelství Slovart.

P.S.: Krom zmínek nekvalitního překladu k románu Johna Boyna, na který máme i samostatný posudek, přidávám z Databáze knih ještě poznámky k biografii Jane Austenové od Lucy Worsleyové (za pozornost stojí například překlad *call on* jako „volat“ místo navštívit).

„Právě jsem strávila několik desítek minut pátráním, jestli jsem se snad nezbláznila - překlad je šílený - pomíjím nepřesnosti, které mě trkly, ale nechala jsem je být. Ovšem přejmenovat pana Bingleyho na Bungleého (str. 124) a paní Allenovou na Ellenovou (str. 122), to mě opravdu dostalo. Skoro se bojím, že pan Darcy se změní v nějakého Durcyho... Myslím si, že Jane by si opravdu zasloužila lepší zacházení, na Runku Žaludovou si dám odteď pozor! Jinak je to vtípné a svižné čtení.“

„Jediné co knize mohu vytknout je velice špatná redakce a překlad. Často jsou zde chybně uváděny názvy románů či jména, některé věty takřka nedávají smysl. Překládat "call on" jako volat místo navštívit, je fakt vtípné. Považuji za opravdu smutné, že takto skvělá knížka o světově proslulé autorce obsahuje takové šílenosti.“

„Kniha mě trochu zklamala v oblasti redakční práce na českém překladu - obsahuje překlady dokonce ve jménech (např. str. 101 Bartram místo Bertram, str. 195 Anna Alliotová místo Elliotová) a faktické chyby (např. str. 47 pro hojnou četbu žen horuje samotný pan Darcy, záměna hrdinek a díla např. str. 98 a str. 162 Marianne vystupuje v knize Rozum a cit nikoliv Pýcha a předsudek).“

Skrytá zuřivost srdce:

„Co mě ale neskutečně štvalo (a to je slabé slovo) bylo neuvěřitelné množství překlepů, gramatických chyb a faktických chyb v textu. V podstatě na každé druhé straně něco bylo. Takovou odfláknutou prací překladatele a korektury jsem snad ještě neviděla.“

„Zdá se mi že alespoň český překlad je dost špatný...“

„Aby toho nebylo málo, odvádí od jinak čtivého textu (protože jediný souhlas = román se čte velmi lehce) obrovské množství překlepů, hrubých chyb a špatně přeložených slov.“